

N:o 25.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 Mars 1872, kl. 11 f. m.

*Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10,
i fråga om föreslagen ändring i Kongl. Kungörelsen den
30 December 1863, angående nämndemäns rätt till er-
sättning för extra förrättningar.*

I följd af Kammarens beslut att till Utskottet återförvisa Herr *Johannes Anderssons* motion N:o 148, går Utskottet nu att afgifva yttrande öfver hvad motionären föreslagit, nemligen: »att Riksdagen täcktes för sin del besluta och hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863, angående nämndemäns rätt till ersättning för extra förrättningar, måtte så förändras, att nämndeman äfven vid vägsyn måtte få skjuts- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente af allmänna statsmedel».

Utskottet har tagit kännedom af såväl den omnämnda nådiga Kungörelsen af den 30 December 1863 som ock af den Rikets Ständers underdåniga skrifvelse under 1863 års riksdag (N:o 65), hvilken ligger till grund för den Kongl. Kungörelsen och som föranledes af Riksdagens bifall till en inom Bondeståndet af Riksdagsmannen *Johannes Andersson* i ämnet väckt motion. Af dessa handlingar framgår emellertid, enligt Utskottets förmenande, att det besvär, hvarför Kongl. Maj:t och Rikets Ständer ansågo ersättning af statsmedel böra till nämndemän utgå, var ett sådant som afsåg »Kronans» fördel; den Kongl. Kungörelsen förklarar också uttryckligen, att de till nämndemän utbetalda ersättningsbelopp böra utgå af förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar å den *Hufvudtitel*, hvilkens »rätt eller fördel» anses hafva varit

i fråga. Den grundsats, som — om än ej i tydliga ord framsagd — dock ovedersägligen torde varit den bestämmande för såväl Kongl. Maj:ts som Riksdagens uppfattning och som hittills fått gälla, lärer väl således vara den, att ersättning till nämnden af *allmänna statsmedel* endast bör utgå vid sådana tillfällen der *Kronans* rätt kommer direkt i fråga, såsom vid syner och besigtningar å Kronans egendomar och kronoboställen, inventering af kronopersedlar, värderingar och undersökningar å rekognitionsskogar, skatteläggningar m. m. dylikt. Icke ens motionären vid 1863 års riksmöte Riksdagsmannen Johannes Andersson från Jönköpings län kan sägas hafva velat gå längre; det är motionären vid denna riksdag Herr Johannes Andersson från Jönköpings län, som synes vilja frångå den nämnda grundsatsen, då han utsträcker anspråken på ersättning af allmänna statsmedel till ett bestyr af den art, som nämndemäns vid vägsyner å allmän och indelt väg.

Såsom belysande för frågan i hvad mån emedlertid ersättningsanspråken på statsmedel böra sträckas längre än som redan skett, torde Utskottet få erinra om huruledes förslagsanslagen å 2:dra, 4:de, 5:te, 6:te och 7:de Hufvudtitlarne till rese- och traktamentspenningar vid 1870 års riksdag höjdes från 91,500 R:dr till 132,000 R:dr, det vill säga med 40,500 R:dr eller nära 50 procent af hvad som förut ansetts tillräckligt, och huruledes, på sätt under öfverläggningen i Andra Kammararen upplystes af sakkunnig person, de förhöjda anspråken på dessa anslag bland andra orsaker äfven »i betydlig mån» härledde sig från tillämpningen af den Kongl. kungörelsen om ersättning till nämndemän för vissa förrättningar. Redan denna omständighet gör Utskottet tveksamt om huruvida den hittills gällande grundsats för sådana ersättningsansprågens tillerkännande lämpligen bör utsträckas. Men härtill kommer ytterligare, att nämndemännens förrättning vid vägsyn, om icke direkt jemförlig med ett kommunalt uppdrag, dock står detsamma ganska nära, hvilket äfven bevisas deraf att, såsom för Utskottet känt blifvit, lämplig ersättning (vanligen 1 R:dr 50 öre per dag) inom ej få trakter af riket för dessa förrättningar till nämndemännen utgå af de kommuner som valt dem. Denna omständighet hänvisar ersättningsanspråken till kommunen, hvilken ock, enligt Utskottets åsigt, långt mer än staten, torde, i fråga om vägsyn, vara skyldig att anslå lämplig ersättning till de tjänstgörande nämndemännen.

Ej oviktig för frågans belysande finner Utskottet den omständighet, att nämndemännen åtnjuta vissa af ålder beviljade friheter, såsom från kronobrefbäring och skjutsskyldighet. Angående denna sednare utreder Kongl. Maj:t och Rikets Kammar-kollegii kungörelse af den 3 De-

cember 1821 huruledes bergs- och härads-nämndemän enligt Kongl. Brefven af 1791, 1796 och 1810 äro — utom i krigstid — för den gård der nämndeman är såsom egare, värd eller åbo skrifven, befriade från håll- och kronoskjuts utgörande; ön Gotland och Stockholms län likwisst af särskilda skäl undantagna. I sammanhang härmed anser sig Utskottet äfven kunna framställa det antagande, att, vidkommande den ersättning, som redan för vissa förrättningar utgår, resereglementets nu gällande tillämpning lemnar rum för beräkande af resekostnad och dagtraktamenten till belopp, som torde mer än ersätta de nämnda förrättningarne och så att säga göra mindre betungande de återstående, jemförelsevis få, måhända ej till fullo remunererade bestyren.

Slutligen torde det tillåtas Utskottet erinra derom, att den nya omorganisation af underdomstolarne på landet, hvilken numera torde få anses nära förestående, i mer än ett hänseende torde förändrande ingripa i nämndens sammansättning, dess bestyr och dess ledamöters tjänstetid, samt att således i alla händelser denna frågas lösning torde böra gå före den af motionären nu väckta.

Af hvad Utskottet nu anfört hemtar Utskottet anledning hemställa, det Kammararen för närvarande ville

afslå Herr Johannes Anderssons motion N:o 148.

På Utskottets vägnar:

G. S. Åkerhielm.
